

בְּאוֹקְרַאֲיִנָּה נִעְרַף מִשְׁאֵל עִם
 בְּעֵינֵי הָעֵצְמָאוֹת.
 בְּפָרְיוֹ הָיָה עֲרַפְלִי, חֲזָאֵי מִזְגֵי-הָאוֹיֵר
 בְּשָׂרוֹ יוֹם מְעַנֵּן, קָרִיר.
 חֲשַׁתִּי בְּעַם עַל עֵצְמִי, עַל
 חַי הַצָּרִים, הָאֲסוּרִים בְּכַבְלִים.
 הַסֵּן נִחַנֵּק בֵּין הַחֹמוֹת שֶׁל שְׁתֵּי הַגְּדוֹת.
 בַּחֲנִיּוֹת הַסְּפָרִים הַצִּיגוּ לְרֵאָוָה
 הוֹצֵאָה חֲדָשָׁה שֶׁל שׁוֹפְנֵה-אוֹאֵר
Douleurs du Monde.
 פְּרִיזָאִים שׁוֹטְטִמוֹ בְּעִיר
 מְלִיטִים עֵצְמֹם בְּמַעֲלִילִים חַמּוּם, שְׁעִירִים.
 עֲרַפֵּל הָיָה חוֹדֵר לָפֶה, לְרֵאוֹת,
 בְּאֵלוֹ בְּכָה הָאוֹיֵר
 וְסִפֵּר עַל עֵצְמוֹ, עַל קָרִירוֹת הַבְּקָר,
 וְמָה אֶרֶץ הַלְּיָלָה
 וְכַמָּה לֹא יָדְעוּ הַכּוֹכְבִים רַחֵם, לְעֵתִים.
 נִסְעָתִי בְּאוֹטוֹבוֹם לְכוּן הַבְּסִטִילִיָּה,
 שֶׁנִּהְרְסָה מְאֹתִים שָׁנָה קֹדֶם לָכֵן,
 וְנִסִּיתִי לְקַרֵּא שִׁירִים,
 אֲבָל לֹא הִבְנֵתִי בְּלוֹם.

הַדְּבָר שֶׁעֲתִיד לָבוֹא יִהְיֶה בְּלִתִּי נִרְאָה
 וְקָל.
 הַדְּבָר שֶׁיִּשְׁנֹו מֵהֶסֶם כָּל הָעֵת בֵּין אִירוֹנִיָּה
 וּפְחָד.
 הַדְּבָר שֶׁיִּחְזִיק מֵעַמֵּד יִהְיֶה תָּכַל כְּמוֹ עֵין
 הַבִּילְיוֹטִינָה.

הָעִיר הַזֹּאת שֶׁקָּטָה בֵּין-הָעֲרָבִים,
 בְּהַקִּיץ מַעֲלָפוֹן כּוֹכְבִים חֲרִים,
 וְרוֹעֵשֶׁת בְּצִהְרֵי-יוֹם מְקוֹלוֹת
 פִּילוֹסוֹפִים שְׂאֵפְתָנִים וְסוֹחְרִים
 שֶׁהֵבִיאוּ קְטִיפָה מִן הַמִּזְרָח.
 אֵשׁ שֶׁל שִׁיחוֹת יוֹקֵדֶת בָּהּ,
 לֹא שֶׁל הַמוֹקֵד.
 בְּנִסְיוֹת עֲתִיקוֹת יוֹמִין וְאֲבֵנֵי טָחָב
 שֶׁל תְּפִלָּה קְדוּמָה, מְשֻׁמְשִׁים בָּהּ מִשְׁקֵלֶת
 וְטִיל קוֹסְמִי כְּאַחַד.
 עִיר הַצֶּדֶק,
 לֹא תַעֲנִישׁ אֶת הָזֵר,
 עִיר הַזְּכָרוֹן הַמְּהִיר
 וְהַשְׂכָּחָה הָאֲמִית.
 סוֹבְלָנִית לְמִשׁוֹרְרִים, מוֹחֵלֶת לְנִבְיָאִים
 עַל הָעֵדֶר חוֹשׁ הוֹמֹר.
 הָעִיר הַזֹּאת נִבְנְתָה
 לְפִי הַפְּרָלוּדִים שֶׁל שׁוֹפֵן,
 וְנִטְלָה מֵהֶם אֶת הָעֵצָב וְהַשְׂמָחָה בְּלִבָּהּ.
 גְּבַעוֹת קְטַנּוֹת סְבִיב לָהּ
 בְּטַבְעַת רְחֻבָּהּ; שֵׁם צוֹמְחִים
 עֲצֵי מִילָה וְצַפְצָפָה תְּמִירָה,
 הַשׁוֹפְטוֹת בְּקָרֵב עִם הָעֲצִים.
 נִהַר קָל וְרִימָה עוֹבֵר בְּלֵב הָעִיר,
 לוֹחֵשׁ יוֹמָם וְלַיִל
 אַחֲזָלִים לֹא בְּרוּרִים
 מֵהַמְּבוּעַ, הַדְּרִים, תְּכַלֵּת הַשָּׁמַיִם.

צ'לו

שְׂאִינָם אוֹהֲבֵיו אוֹמְרִים: אֵין זֶה אֵלֶּא
 כְּגוֹר שְׁעֵבֵר מוֹטְצִיָּה
 וְסֵלֵק מִן הַמְּקַהֲלָה.
 אֵין זֶה אֲמַת.
 סוֹדוֹת רַבִּים לוֹ, לְצִ'לוֹ,
 אֲבָל אֵין הוּא בּוֹכָה לְעוֹלָם,
 הוּא רַק שָׂר בְּקוֹל נְמוּד.
 אוֹלָם לֹא הִכַּל הוֹפֵף
 לְשִׁירָה. לְעֵתִים אֲפֹשֶׁר לְשַׁמַּע
 בְּעֵין רַחֲשִׁי-לַחֵשׁ:
 אֲנִי בּוֹדֵד,
 אֵינְנִי יֹכֵל לְהִרְדֵּם.

הציירים ההולנדים

דנה: בית מלאכתו של הכובען

הכובעים חפים מעוון, טובלים
 באור רך שמטשטש את קני המתאר.
 צעירה עסוקה במלאכתה.
 אבל היכן פלגי המים? והחרשות?
 לאן נעלם צחוק הנימפות החושני?
 העולם רעב וביום מן הימים
 יפלו גם אל החדר השקט הזה,
 לפי שעה די לו בשגרירים
 והצהרתם: אני אוכרה,
 אני מינה. אני צבע האימה
 כמו אפר. בי טובעות אניות.
 אני יכול להיות נטול רחמים.
 ואני צבע המיתה,
 יש לי המון סבלנות.
 אנכי ארגמן (כמעט שאין רואים אותי),
 לשמי חגי נצחון ותהלוכות.
 אני ירקות, אני עננה,
 אני גרה במבועי מים ובעצי לבנה.
 הצעירה זריות האצבעות
 לא יכולה לשמע את הקולות, מפני שבת תמותה היא.
 היא חושבת על יום ראשון הקרב,
 על פגישת אהבים עם בן הקצב,
 ששפתיו מחספסות
 וזרועי ידיו עבות,
 מכתמות בדם.

קערות בדיל כבדות, מתפקעות ממתכת.
 חלונות מעבים, תופחים מן האור.
 חמריות ענני העופרת.
 שמלות כמו כפויי מטה משבצים. צדפות לחות.
 בני אלמות הם הדברים, אבל לא משרתים אותנו.
 קבכבי העץ מסגלים להלך בכחות עצמם.
 אריחי רצפה אינם משתעממים לעולם,
 לעתים הם משחקים שח עם הירח.
 נערה מלערת מעינת במכתב
 כתוב בדיו סתרים.
 עסקי אהבה או ממוז?
 מפות שלחן מדיפות ניוחח עמילן ומוקריות,
 פני השטח לא חוברים אל העמק.
 מסתורין? אין כאן מסתורין, רק תכלת
 חסרת מנות, מסבירה פנים בצעקה של שחף.
 אישה מקלפת ברכוז תפוח עץ אדם.
 ילדים חולמים על זקנה.
 מישהו קורא ספר (הספר נקרא),
 מישהו ישן, נהפך לדבר חם,
 נושם (כמו אקורדיון).
 הם אהבו לגור. התגוררו בכל מקום,
 במסעד העץ של הכפא
 ובפלג חלב, צר כמו מצר ברינג.
 הדלתות היו פתוחות לרוחה, הרוח ידיוותית,
 מטאטאים נחו אחרי עבודה הגונה.
 בתים פעורים לכל. ציור של ארץ
 שלא ידעה משטרה חשאית מהי.

רק על פני רמברנדט הצעיר
 הופיע צל, בטרם עת. מדוע?

הגידו, צירי הולנד, מה יהיה
 באשר יקלף התפוח וידעף הפישי,
 בשהצבעים כלם יהיו קרים.
 הגידו חשף מהו.

לצפות בשואה, בחדר של מלון, באמריקה

הלילה ענג לעתים בפרוה של מיה,
 אבל אנו מעדיפים שח או קלפים: הנה
 שרו אורחי המלון Happy birthday to you
 וטלויזיה בעלת עין אחת טרפה תמונות בשיוון נפש.
 עצי ילדתי חצו את האוקינוס
 ומסרו לי, מן המסך, דרישת שלום צוננת.
 אכרים פולנים פתחו בוכוח תיאולוגי
 בלהט ישועי, רק היהודים שתקו,
 עיפים ממיתה ממשכת.
 פלגי הפשות הקיץ שלי ורמו בזהירות
 דרך יבשת זרה להם.
 עגלות שפלים בדפנותיהן הובילו שער במקום חציר
 וציריהן חרקו מתחת למשא המוכי.
 אנו חפים מפשע, הצהירו עצי הארץ.
 האס-אסמנים היו לישוישים רפי בח,
 רופאים נאבקו על לבם, חייבם, מצפונם.
 היה מאחר, חשתי גל ערמומי של ישגוניות.
 רציתי להרדם, להרדם, אבל אורחי המלון
 צעקו בקול שהלך ונבר Happy birthday to you
 (קולם היה חזק מקול היהודים הגוועים).
 משאיות ענק הורידו בוכבים מכפת הרקיע,
 רכבות נסעו מלנכוליות, בנשם.
 אני חף מפשע, הצטדק מוצרט,
 רק הצפצפה רעדה בתמיד,
 מודה בכל מעשה פשע.
 איפה הבית שלי, שרו יהודים צ'כים.
 אין בית, הבתים עולים באש, גז קר שורק בבית.
 הייתי יותר ויותר רדום וחרף מפשע.

הטלויזיה הבטיחה לי: שנינו
 מעבר לכל חשד.
 צהלת יום ההלדת הלכה ונכרה.
 הלילה פורח כל שנה כמו זקוקי דינור מגלים.
 נעלי אושויץ שנערמו לפירמידה
 שמוגעת עד השמים, התלוננו הרש:
 למרבה הצער הארכנו ימים יותר מן האנושות.
 הבה נישן, הבה נישן, אין לנו לאן ללכת.

6

היה שלום, רדיו גרמני, ירק עין,
 תכה כבדה, צרוף - כמעט - של
 גוף ונפש (מנורותיך יקדו באור
 סלמון ורד, כמו האני העמק
 אצל ברגסון).
 מפעד לעבי האריג המכסה
 את הרמקול (אזני נצמדה אליך כאל
 סורגי תא ודוי) לחש פעם מוסוליני,
 צעק היטלר, הסביר בשלוה סמלין,
 סגן בין שניו בירוט, נאם בלי סוף גומולקה.¹
 אכל אותך, רדיו, איש לא יאשים בכגיחה,
 לא, עוונך היחיד היה ציתנות
 גמורה, נאמנות עננה למנהרצים.
 מי שבא - דברו נשמע, מי ששדר -
 נקלט.
 והרי אני היודע כי
 שירי שופרט בלבד הסבו לך
 אשר עלאי, אזמרגדי.
 הולסים של שופן גרמו ללבך החשמלי
 לפעם בחזקה, בעדינות, וכפוי
 הפד של הרמקול עלה וירד כמו חזה
 נערה מאהבת ברומונים ישנים.

ענין אחר החדשות - ביחוד אלה
 של רדיו אירופה הקפשית או הכי.בי.סי.
 עינך היתה לא רנועה, האישון הירק
 היה מתרחב ומתכוץ כנתון להשפעה
 של מנות אמרופין משתנות.
 שחפים מטרפים מצאו בך משכן, גם מקבת.
 בלילות נאספו בחדריך
 אותות אבודים. מלחים שועו לעזרה,
 וכוכב שביט צעיר שאבד את ראשו - בכה.

ליתתי את זקנתך - מבשריה היו
 קול צרוד, משפטים קטועים, אחר בך קולות פצפועין (שעול),
 לבסוף ערוזן (עין המגדלור כבתה)
 וחרשות, דממת מות. תערכ לך שנתך,
 רדיו גרמני, חלם על שומאן,
 ואל תתעורר בקרא התרנגול העריץ הבא.

1. בירוט (1892-1956) - נשיא פולין בימי המשטר הסמליניסטי בשנות
 החמישים של המאה העשרים. גומולקה (1905-1982) - שליט פולין בסוף
 שנות החמישים של המאה העשרים.

איך נראה בן-אדם שצודק
 איזו עניכה הוא עונב
 האם הוא מדבר במשפטים שלמים
 לובש בגדים בלויים
 האם הוא יצא מים של דם או
 מים השכחה פלום נותרו
 על בגדיו שרידי מלח הריף טעם
 בן איזה ערן הוא איש זה
 פניו - האם בגון אדמה הם
 האם הוא בוכה בשנתו על מה הוא חולם
 האם זה תמיד אותו חדר
 עם כתל הלב שהוציא האם הוא מדבר
 אל עצמו האם הוא גר בגוף שכור
 של איש זקן מה גבה דמי חסר המנוחה
 שהוא משלם בעד התא הצר האם הוא גולה
 מאיזו עיר פלום סקרנות
 היא המניעה אותו האם זה משתלם לו
 מי אחראי לזה מנין הכתם הזה
 על מעילו מי עומד מאחוריו
 האם תהיה מסגל להגיד לו כי הפל
 יחסי תלוי איך מסתכלים על זה
 לא ידוע איך זה באמת
 בדק אם תוכל לזהות אותו
 כשהוא חולף ברחוב
 כפוף גב תחת משא המוח.

מעצמה גדולה כובשת בשל
 דאגה לבטחונה
 ארץ שכנה. מיליון פליטים, ביניהם
 נשים, ילדים וזקנים, חונים
 קרוב לנבול מולדתם.
 גברים חמושי רוכים מן המאה התשע-עשרה
 בורחים להרים להלחם
 בפולש המבקש בטחון.
 נשיא של מעצמה גדולה אחרת
 מחזק בעצב. בקדחתנות דנה
 אירופה שלשה שבועות
 בהתפתחות. נער השמאל
 הנרמני מוחה נגד
 מרוץ החמוש, מתכנן להקים
 למקרה מלחמה יחידות קטנות, נידות,
 של הגנה עצמית, חמושות ברוכים
 מן המאה התשע-עשרה. מנצח אמריקאי מדרך
 לשמע בימים האחרונים לפני קץ העולם
 מוזיקה של בטהובן. פקיד בנק
 בגמלאות מציג בטלוויזיה
 קולות מקלטים של מתים.
 אין להם, למתים, הרבה מה
 לומר, הם נוקבים בשמם,
 בוכים או מקדמים את פנינו
 בצרחות צפור, קצרות באנחה.

את ואני ישובים מול חלון פתוח,
 מביטים בעלים ירקים-כהים של עץ אדר,
 יום ראשון, יורד גשם, אנחנו צוחקים
 מידיעת הכל של העתונאים ומריקנות
 הפוליטיקאים. אנחנו חקרי אונים
 ושלמים, נדמה לנו שאנחנו מבינים
 יותר מאחרים.

שינוי / אדם זגייבסקי

זֶה חֲדָשִׁים שְׁלֹא כָּתַבְתִּי
וְלוֹ שִׁיר אֶחָד.
חַיִּיתִי בְּהִכְנָעָה, קָרָאתִי עֵתוֹנִים,
הִרְהַרְתִּי בְּחִידַת הַשְּׁלֵטוֹן
וּבִסְבוֹת לְצִיְתָנוּת.
צָפִיתִי בְּשִׁקִּיעוֹת
(אֲרָגְמָנוֹת, מְלֵאוֹת אִי-שֶׁקֶט)
הִקְשַׁבְתִּי לְגוֹיעַת קוֹלוֹת הַצְּפוּרִים
וּלְדַמְמַת הַלֵּילָה.
רָאִיתִי חֲמָנוּת שׁוֹמְטוֹת
רֹאשׁ בְּדַמְדוּמִים, כְּאִלּוֹ תֵּלֵן אֲדִישׁ
הַתְּהֵלֶךְ בֵּין הַגְּנִים.
עַל אֶדֶן הַחֲלוֹן נֶעְרַם
אָבֶק מְתוֹק שֶׁל סֶפֶטְמֶבֶר וְהִלְטָאוֹת
נִחְבָּאוּ בֵּין סִדְקֵי הַחוֹמָה.
יָצָאתִי לְטִיּוּלִים אֲרָכִים,
מִשְׁתַּוְּקֶק אֶךְ לְדַבֵּר אֶחָד:
לְבָרֶק,
לְשִׁנוּי,
לָךְ.

תרגום מפולנית: רפי וייכרט

בחודש מאי / אדם זגייבסקי

בְּלִכְתִּי בַיַּעַר, עִם שַׁחַר, בְּחֹדֶשׁ מַאי,
שְׁאַלְתִּי, הֵיכָן אַתָּן, נִשְׁמֹת
הַמֵּתִים. הֵיכָן אַתָּן, שְׁאַבְדֶּתֶן
צְעִירוֹת, הֵיכָן אַתָּן, שְׁשַׁנִּיתֶן
צוּרוֹת.

בַּיַּעַר שְׂרָרָה דְמָמָה גְדוֹלָה
וְשָׁמַעְתִּי עֲלֵים יַרְקִים חוֹלְמִים,
שָׁמַעְתִּי אֶת חֲלוֹם הַגֶּזַע שְׁמֵמָנוּ
יָבֵנוּ סִירוֹת, סְפִינוֹת וּמְפָרְשִׁים.
אַחַר-כֵּן, אֶט-אֶט, הִחֲלוּ לְהִשְׁמַע צְפוּרִים,
חוֹחִיוֹת, קִיכָלִים וְשַׁחַרְוִירִים שְׁנַחֲבָאוּ
בְּמַרְפְּסוֹת הָעֲנָפִים; כָּל אֶחָד דִּבֵּר אַחֲרָת,
בְּקוֹל מְשֻׁלוֹ, בְּלִי לְבִקֵּשׁ דְּבָר,
בְּלִי מְרֻמוֹר, בְּלִי חֲרָטָה.
אֲז הִבְנֵתִי שְׁאַתָּן בְּשִׁירָה,
לֹא-מִשְׁגָּת כְּמוֹ מוֹזִיקָה, אֲדִישָׁה
כְּמוֹ תְנוּיִם, רְחוֹקָה מֵאַתָּנוּ
כְּמוֹ שְׁאַנְחָנוּ רְחוֹקִים מֵעֲצָמָנוּ.

תרגם מפולנית: רפי וייכרט

רחוק מהבית / אדם זגייבסקי

בבקר השמים היו מכסים, שחרים –
עננים אטומים
כהי פנים
לא מהרו לשום מקום.
בצהרים קרני שמש ארכות
החלו לטיל בחדיהן על גגות העיר
כמו מספרים שתרות אחר קרבנות.
מדורות בערו, עשן השתחוה בפני השליטים,
והדם – הנפקד הכביר –
שר מזמור גרגוריאני.

תרגם מפולנית: רפי וייכרט